

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben háshoz hordva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Videkre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
kedd utáni napok kivételével.

Eszerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

Amagyarországi közértesítő kiadóhivatal
vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 3 fillér.

NAGYVÁRAD, február 17.

Végzetes nap.

(-a.) Tegnap ugyanezen a helyen azt a véleményünket fejtettük ki, hogy nincs okunk kétségbeesni. Bár ami most készül messze túlhaladja a másfél éves válság során eddig elkövetett ugynevezett formasértéseket, de nem hisszük, hogy a legalkotmányosabb király uralkodása alatt nyílt abszolútizmus köszöntson reánk. A XX-ik században, Európa kellő közepén pláne az ezeréves alkotmányával bíró Magyarországon abszolút uralom hónapokig sem tarthatná magát. Erre józanul nem gondolhat senki sem. Nem is ijed meg tőle senki sem.

De ennek dacára mégis végzetes következményekkel járhat az a lépés, a melyre most készül az ügyvezető kormány.

Ilyenkor a tél végén, mikor a nap már melegebb sugarakat lövel földünkre, hegyes vidéken a tetőkön megroppan a hó. Csekély erő kell hozzá, hogy valami véletlen megindítson egy jókora hótömeget. Lavina lesz belőle, mely utjában folyton növekedik s utóljára oly rendkívüli erővel rohan alá a mélybe, hogy nem állhat neki ellen semmi, elpusztul minden, ami útjába esik, sokszor egész falu ott a hegy tövében, néha egész vidék, lakóival együtt, lesz áldozatává a véletlenül keletkezett lavinának.

Ilyen végzetes következménye lehet annak a lavinának is, mely holnap in-

dul le a parlamenti épület kupolacsarnokából vagy ülésterméből.

Sokáig nem halaszthatja a kormány az új országgyűlés összehívását. Legfeljebb hat hétig. Azon túl már a nyílt abszolútizmus kezdődik. Különben is országgyűlés nélkül Magyarországon adót és ujonczot nem szedhet a kormány. Pedig a kormánynak erre van legfőképp szüksége. Ha országgyűlés nélkül akarná megtenni, evvel a nyílt abszolútizmus terére lépne s akkor már meg van a sorsa pecsételve.

Az eddigi jelekből ítélve a haladó kormánynak az urnák előtt nem lesz más szövetségese, mint a szocziáldemokrácia. Hogy az a szövetség mily végzetes az állam életére, azt sajnos tapasztaltuk már eddig is.

A kormány panaszkodik, hogy megingott a tekintély tisztelete. Ugy van. Elég sajnos, hogy úgy van. De ebben senkinek sincs ez országban oly nagy része, mint a vörös internacionálnak, amely hangzatos ígéreteiből nem tudott még semmit sem megvalósítani, a nép sorsán nem javított még egy fillért sem, de csaknem kiölte belőle, legalább is nagyon megingatta benne a tiszteletet a tekintély, a hatóság iránt.

A tekintélynek a megingatásához nagyban hozzájárult az a mód is, ahogy a haladó kormány »rendet csinál«.

Tessék elképzelni, micsoda hatása lehet a népre annak, mikor a járásnak régi érdemes szolgabíráját, aki addig őre volt a törvénynek, bár semmi rosszat

nem cselekedett, csendőrökkel üzik k hivatalából s beültetnek helyébe egy másikat, akiről minden mást inkább hall a nép, mint jót. Ugyan milyen tiszteletben fog ez állani a nép előtt és hogyan fogja fentartani állásának s a hatóságnak tekintélyét?!

Ebben az új érában pedig, amely holnap köszönt reánk, gyakran lesz alkalma a népnek ilyesmiket tapasztalni. Legalább úgy hirdetik a haladó lapok, hogy most már teljes a felhatalmazása e tekintetben a kormánynak s kéréseketlenül »rendet csinál« az egész vonalon.

De lesz sok más végzetes következménye is a most kezdődő szomorú érának.

Zavaros időkben a komoly, értékes elem félrevonul. Annál jobban ellepi a fórumot a kétes egzisztenciák csoportja, akiknek nincs semmi veszteni valójuk. Bár ha választásra kerül a sor nem féljük a nemzeti irányt, biztosra vesszük, hogy megerősödvé lesz képviselve az új parlamentben, de tartunk tőle, hogy oda is mindjobban befészkelje magát a radikális irány, amelynek előnyomulása végzetes szerencsétlenségbe döntheti az országot.

A nemzet válságát megsínyli az egész monarchia és megsínyli a monarchiának nagyhatalmi állása. A külföldnek egyik legelső lapja éppen most mutat reá, hogy ennek a végzetes lépésnek végzetesek lesznek a következményei Ausztriában is,

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

András kőkeresztet csináltat.

Írta: Murányi József.

A sógor eleget magyarázta Kazi Andrásnak, hogy kidobott pénz amit azért a haszontalan földért ad. Szántani nem lehet, gyümölcsfa nem diszlik benne. Esztendőn át csak a sok békarokka verri fel. Marhának sem izlik. Mi a kőnek veszi meg hát?

Mit tudta azt Kazi András? Volt egy kis összekuporgatott pénze, kutyának sem kellett, a takaréokban szörnyű kevés kamatot adnak rá. Csak azt hajtogatta egyre András, hogy próbálni kellene vele valamit.

Ahogy a szegény Táblás Miksa megtért hosszas kinlódás után az ő Urához örökösei mind idegenbe szakadtak lévén, egyik sem reszkedett a sovány domboldal bírásáért, hát csakhamar dombra került. Ki ad érte többet, legyen azé, Tegyen vele, mit jónak lát.

Ugyan kíváncsi volt az egész falu arra,

vajjon mit lát ezen a haszontalan birtokon jónak Kazi András? Mert ő ígért érte legtöbbet, az ő gondján szakadt. Mit fog vele kezdeni?

Hát mikor rajta ütöttek, bíró is azon törte fejét, mit is kéne vele tenni? Kétszer háromszor is kiment, bejárta a megyét. Föld derék föld, elég nagy, igen olcsó is. Más semmi. Még egy kecskét sem lehetne rajta nyáron át kitarítani. Szántásról szó sem eshetett, minden hat lépésre más irányban görbült.

Ahogy így töprenkedett Kazi András, a saját árnyéka szurta szemét. A leáldozó nap még mindég erősen tüzelt, hosszan elnyújtotta árnyékát haszontalan birtokon. Furcsa volt nézni, azt a hosszú lábat, otromba testet, megnyulott fejét. Fölért majd a tetejére. Ahány görbülete volt, annyi féleképpen kanyarodott rajta a sötét árny.

Hát bizony el lehetett bámulni óraszám is. András addig bámulta, míg az eszében valami egészséges ötlet kezdett motoszkálni. A tüzelő nap, a hosszú árny piszkálta.

Máshol is teremtett a jószágos Isten dombot, tán nagyobb is ennél.

Aztán mind haszontalanul foglalná a helyét? Talán lehetne itt valamit kezdeni. Hiszen olyan áldóan szórja erre sugárkéveit a nap.

Teszem szőlőhegyet.

Kazi András abban állapodott meg. Reggeltől estig világosságnak és melegségnek van kitéve az oldal. Csaknem bizonyos, hogy szőlőnek teremtette az Isten. Hogy beveszi-e a föld? Hát talán a kadarkát, ha ezt nem, a tótszöllőt próbálni lehet.

Igy lett a szegény Táblás Miska egyetlen és hasznavehetetlen darab földjéből András keze alatt szőlőhegy.

Persze nem ám egyszerre. Sok szép víz elfolydogált a sárban addig, míg külsején kilátszott a micsoda volta. Hanem hát mégis csak meglelt.

Kazi András az ötödik esztendőben szüretelt is. Az egész falu odajárt csodájára. Hogyan lett abból a csuf gödrös helyből olyan helyrevaló kis szőlő. A hatodik esztendőben a

Nagy alkalmi vétel szőnyegeket és függönyökben

E hó végéig, míg a készlet tart, feltűnő olcsó árak.

Vásznak, fehérneműk és menyasszonyi kelengyék nagy választékban.

Czillér Imre nagy áruháza

Olaszi, Fő-utca.
Fiók-üzlet: Szt.-László-tér.

meg a monarchia külpolitikai viszonyai-ban is.

Erős, békében, meglepedésben élő nemzet, erős és biztos támasza a trón hatalmának és nagyságának. Ellenben békétlen nemzet, melyet féken kell tartani, nemhogy erőt adna a trónnak, de elszívja a meglevő erejét is.

Uj államtitkárok.

A belügyminiszter előterjesztésére dr. *Szilley Sándor* és *Kaffka László* miniszteri tanácsosokat a király belügyminiszteri államtitkárokká nevezte ki. *Szell* Ignác pedig nyugalmába vonult.

A főrendiház új tagja.

A király ormódi *Ormódy* Vilmost, az első magyar általános biztosító társaság vezérigazgatóját, élethossziglan a főrendiház tagjává nevezte ki.

A politikai válság.

Alig huszonnégy óra választ el attól a naptól, amelynek a magyar alkotmány történetében beláthatatlan következményei lehetnek. *Nyiry* már megérkezett Budapestre. Jó egy óra folyásig tanácskozott *Fejérváryval*. A királyi biztosi kinevezést a hivatalos lap mai száma hozza.

Hétlőn a budai vár tróntermébe hívják a képviselőket a Házból s a főrendiházat is, hogy meghallgassák a feloszlást, Persze nem mennek. Féltenekettőkör a hivatalos lap már hozza a királyi kéziratot s ha ezen az időn túl még együtt maradna a Ház, szétkergetik.

A helyzet vigasztalan. A jövő komor. De a nemzet lelkiismerete éber s öntudata nyugodt.

Részletes tudósításunk következik:

József főherceg utja.

A király azt akarta, hogy József főherceg helyettesítse az országgyűlés feloszlásának aktusánál és mikor a dolog már elkerülhetlennek látszott József főherceg is már-már belement a dologba, mert ezzel legalább azt biztosította volna, hogy a szomorú óra ne legyen tragikus összeütközések forrása. Bécsben azonban közölték vele, hogy a *Fejérváry-kabinet* tagjai az ő védő szárnyai alatt szintén be akarnak vonulni a parlamentbe. A főherceg erre pillanatnyi habozás nélkül kérte, hogy a felesége betegségére való tekintettel nyomban szabadságot adják.

A királyi biztos megérkezése.

Tegnap délelőtt 10 óra tájban 50 főnyi lovasrendőr *Bornemissza* Adám felügyelő vezetése alatt és nagyszámu gyalogosrendőr, kiknek parancsnoka *Beniczky* Tamás felügyelő volt, szállotta meg a déli vasút pályaudvarát. *Nyiry* Sándor volt honvédelmi miniszter, az országgyűlés feloszlására kirendelt királyi biztos 11 óra 58 perczkor érkezett meg különvonaton Székesfejervárról, a hová *Franciscs* Adolf déli vasúti igazgató ment elébe.

Az Alkotás-utczára nyíló érkezési oldal teljesen néptelen volt, mert a rendőrlégénység el volt bujtatva s csak beavatottak tudtak a nevezetes eseményről. *Máltás* Hugó rendőrtanácsos az I. kerületi kapitányság vezetője teljes díszben fogadta a peronon a ritka vendéget, ki két adjutánsa kíséretében érkezett meg. *Nyiry* tábornok, királyi biztos a 110. számú bérkocsiban maga mellé ültette a rendőrtanácsost, ki rászólt a kocsisra:

— Miniszterelnöki palotába!

A másik kocsiba a kíséret ült s mind-

két kocsit elhajtattott s a Krisztinaváros ismét felvette rendes képét.

A nevezetes megérkezésről még a következőket jelentik:

Nyiry Sándor királyi biztos vonatát meg rakták polgári rendőrökkel, akiknek a zsebéből erősen kiduzzadt a nagy szolgálati revolver. A pályaudvarok megérkezése után azonnal egész rendőrsereg vette körül, amely elkísérte szállására.

A királyi biztos polgári ruhában volt, mint kísérei valamennyien, egy vadászfőhadnagyot, a székesfejervári V. honvédkerületi parancsnokság segédtszóját kivéve, aki egyenruhát viselt.

Nyiry Sándor jóformán azt sem várta be míg a vonat megállt. Fiatalos könnyedséggel kiugrott szalonkocsijából s segédtszójaitól követve ruganyos léptekkel egyenesen *Máltás* felé tartott, aki elébe ment s mikor három lépésre megközelítette, megállt, összecsapta a bokáját s keményen jelentette:

— *Máltás* Hugó rendőrtanácsos jelentem, hogy tábornok ur fogadására megjelentem.

A királyi biztos kezét fogott vele, aztán az állomás első osztályu várótermén át kísietett a pályaudvar előtti térségre. Itt aztán kocsiba ült.

A vár kapujában a várkapitány fogadta a királyi biztost, aki elvezette a királyi palota halszárnyák levő várkapitányság után következő épületrész első emeletén brendezett négy szobából álló lakosztályba,

Nyiry és Fejérváry.

Nyiry kinevezését a hivatalos lap mai száma közli. A királyi biztos meglátogatta *Fejérváryt* kivel jó egy óráig tanácskozott.

A hétfői ülés.

A képviselőház hétfői ülésének lefolyásáról még csak kombinálni sem lehet. A vezérbizottság tegnapi üléséről megindító részleteket

dombtetőn már épült a présház is. *András* kezenyomán a szerencse vetette meg lábát. Nem termett ugyan valami kiváló nedv. Olyan se jó, se rossz. Amilyen legtöbb van. Am a szomszédok és komák a környékből szivesen érte fáradtak, jó pénz is adtak, mert nekik ilyen sem volt.

Amint kitermette a vételért fölösen is, *Kazi* *András* igaz szívből rebegett hálát a Mindenhatónak.

Már csak segítse meg tovább is vele. Igazán megérdemelte *András*.

Jó, jó! Szó szép, hálafohász illő. De a jóra való keresztény ember csak cselekszik is valamit. Szó, foahász elröppen. Lássák is.

Ahogy dolga akadt kevés időre a városban, bekocogtat illően a kőfaragó mesterhez.

— Valami kis dolgot adnék az urnak, ha meg nem terhelném vele.

— Aligha — fogadta szivesen a mester, ha magam nem birom, van még két segédem.

Beszélgetés folyamán abban állapodtak meg, hogy adandó alkalommal meglátogatja a kőfaragó *Andrást*.

— Jó látni a helyet, ahova kerül. Ugy tud az ember hozzászólni, mekkora kell.

Köskeresztről lévén szó. Kár volna elha-

markodni. Az sem szép, ha igen nagy, de a kicsi még esetlenebb, ha elvész a kilátásban.

Két hét mulva együtt ballagtak a hegy felé. *Kazi* *András* jókedvvel magyarázta a mesternek, hogy legalkalmasabb helye akadna a présház előtt.

— Tekintsen csak föl oda mester uram, innét is kiveheti, ha jó szemé van. Azt vélem, hogy igen szépen nézne ott ki. Nemde?

— Igaza van, *András* gazda. Az a kérdés csak, megbirja-e az a meredek part ott?

— Meg-e? Ejnye! Csak megbirhatja, ha már a présházat megbirja, meg a pinczét. Pedig elég teher van benne. Vagy százhusz akó borocská se gyerekjáték.

— Csudálom is.

— Már hogy mit?

— Hát, hogy megbirja.

— Ejnye, de furcsa! Hogy nem birná meg, mikor megbirja.

C... ballagtak lassacskán, a tekervényes gyalogúton. Hol szemük elé tűnik a szőlőhegy, hol elfödte a kanyarulat. A kőfaragó mind annyiszor szemügyre vette, mikor látszatós lett. Még a fejét is mindannyiszor olyan csodálkozó formán billegettette.

András gazda rövidlátó volt. A hegy még messze lévén, ám közelebb a kőfaragó feje.

Inkább azt nézte. Mintha azelőtt nem ingott-bingott volna ugy. Talán a gyaloglás ingatta meg.

Ahogy újból eltűnt a szőlőhegy, présház és almaház, a kőfaragó még sem állhatta meg, hogy ne csodálkozzék. Meg is mondta még egyszer.

— Hogyan mert *András* gazda olyan helyre építkezni?

— Milyen helyre?

— Hát ahová építette azt a hajlékot. Isten őrzi, hogy meg nem iramodik a völgybe.

— He, he! — dörrögött *András*, nem mai gyerek az ott. Csak a hibás üres hordók szoktak megiramodni, hogy előbb leérjenek. Amikor a pintér keze alá kell, hogy kerüljenek.

— Pedig hát csodálom.

— Aztán mit?

— Hát, hogy a ház is meg nem iramodik.

Kazi *András* jól nevetett rajta. Nyilván nem igen volt még alkalma a kőfaragó urnának hegyes helyen járni.

Azt hiszi, hogy a ház csak egyenes földön áll biztosan. Ha partra építik, arra való, hogy leszaladjon. Ha még olyan gömbölyű volna, mint egy boroshordó, nem csodálná. Akkor is

Reggelizés előtt fél pohár

SCHMIDTHAUER-féle radio activ
Használata valódi áldás gyomorbetegségeknek

és székszorulásban szenvedőknek.

Csodálatos gyógyerejét az igmándi víz radium tartalmának köszöni, amely tudományos alapon egyedül ezen forrásban lett felfedezve, miertis bevásárlásnál össze, nem tévesztendő a közönséges keserűvizekkel. — Főszétküld és a forrástulajdonos: *Schmidthauer* Lajos gyógyszerész, Komáromban. Kapható *Nagyváradom* minden jobb gyógyszerár és fűszerüzletben, kis üveg 30 f., nagy üveg 50 f. Az egyedüli természetes keserűvíz, amely kisüvegben is kapható.

Igmándi

keserűvíz

az elrontott gyomorot
2—3 óra alatt
teljesen rendbehozta.

beszélnek azok, akik ott voltak azon. Valami drámai hangulat vett erőt a sziveken: egy év minden küzdelme, jogos törekvése, nagy reménye temetését végezték a föltámadás megingathatlan bizalmával.

Andrássy Gyula gróf záróbeszéde után, a melyben levonta azokat a konkluziókat, amelyeket ez a hosszú harcz a nemzetnek szerzett, felálltak a koalíció vezérei és megindultan kezét fogták. Senki sem mondta, mindenki érezte: ez újabb, erős fogadalom volt a jövőre.

Megbízható helyről a következőket jelentik a hétfői ülésről: Az országgyűlés két háza ugyanazon időben tárgyalja az egybehívó kéziratot. A két elnöknek azután kézbesítik a miniszterelnök átiratát, amelyben tudtára adja az országgyűlés két házának, hogy újabb királyi kézirat érkezett, amely nyomban feloszlatja az országgyűlést. A kézirat meghallgatására fölhívja a képviselőket és főrendeket, hogy menjenek át Budára s együttesen jelenjenek meg a királyi várpalota tróntermében. A törvényhozók persze ennek az udvarias felszólításnak nem tesznek eleget s legfeljebb egy-két főrendiházi tag s egy-két haladóparti képviselő fáradságát át Budára.

Délelőtt fél tizenkettőkor megjelenik a hivatalos lap rendkívüli kiadásában valamennyi királyi kézirat. Ha a képviselőházban ezután még tart az ülés, a királyi biztos igénybe veszi a katonai karhatalmat s kiüríti a Házat.

Ezt az eljárást azzal indokolják, hogy megtörténhetik, hogy a képviselőház még ülésezik, amikor a várban a feloszlatás már elhangzott.

A főrendek.

Érthető kíváncsiság fordul most a főrendek állásfoglalása elé. Általános a vélemény, hogy a főrendház tagjai a föloszlatás kérdésében két csoportba oszlanak. A kisebb csoport

a megalkuvóké. Ennek Csekonics Endre gróf áll az élén. Ezeknek az az álláspontja, hogy a föloszlató kéziratot minden megjegyzés nélkül tudomásul kell venni. A másik csoport a többség csoportja. Ez a hazafias ellenállás alapján áll. Ennek a csoportnak Hadik-Barkóczy van az élén.

Alláspontja, hogy a képviselőház óvása és tiltakozása mellé kell állni. A két frakció kiküldöttjei tegnap éjjel tanácskoztak a Nemzeti Kaszinóban.

A koalíció rendületlen.

A néppárt és a függetlenségi párt tegnap pártértekezletet tartottak Zichy Aladár gróf és Kossuth Ferencz einöklésével. Kossuth a Bánffy-memorandummal kapcsolatos híresztelésekről kijelentette, hogy alaptalanok. Mindkét párt kimondotta határozatilag, hogy a koalíció együtt marad s rendületlenül tovább küzd. Az eddigi pártkeretek érintetlenül épségben hagyandók.

A koalíció együttes munkája a jövőben is áldásos lesz a hazára. A tiltakozó népgyűléseket s a beszámolókat valamennyi kerületben megkezdik február 25-ikén.

A kereskedelmi szerződés.

Berlinből jelentik: A bécsi külügyi hivataltól tegnap újabb javaslatok érkeztek a kereskedelmi szerződés dolgában, melyeket azonban a svájci szövetségtanács nem talált kielégítőnek.

A szövetségtanács a svájci tárgyalókat táviratilag Bécsbe szőlította s elhatározását táviratban fogja tudatni a magyar és az osztrák kormányval. Ha a megegyezés nem jön létre, akkor a svájci tárgyalók nem utaznak Bécsbe.

A szerződési provizórium meghosszabbításáról nem lehet szó s márczius 1-én magyarországi és ausztriai származású árukra az általános tarifát fogják alkalmazni.

A főváros.

A tegnapi rendkívüli közgyűlésen elbucúzott Márkus főpolgármester. Polónyi indítvá-

nyára jegyzőkönyvbe iktatták érdemeit. Halmos és Matuska polgármesterek nygdiakérvényét a tanács javaslata értelmében egyhangulag elfogatta a közgyűlés.

A honvédszobor.

Az egyetemi ifjuság tegnap éjjel titokban megkoszorúzta a honvédszobrot.

Királyi biztosok.

Rudnayn kívül királyi biztosul emlegetik még Csáky Zsigmond, valamint Károlyi György grótot. Károlyi audiencián volt Ferencz Ferdinánd trónörökösénél.

Tahy és Laszberg.

A hivatalos lap mai száma Tahy és Laszberg fölmentését közli. Pestvármegye tehát főispán nélkül marad.

A békési főispán.

Krcsmarik János, mint Gyuláról jelzi express tudósításunk, tegnap reggel váratlanul megérkezett székvárosába. Érkezését senki sem sejtette a népszerű megyefőnöknek. Azaz, hogy mégis. A rendőrség az jól tudta. A vasutról egyenesen a megyeházára hajtatott. Senkivel sem érintkezett. Érkezése az uralkodó fölfogás szerint összefüggésben van a multkori kilakoltatással.

A rendőrállam.

A Nap föntartja híret, hogy a fővárosi rendőrtisztviselőket vidéki közigazgatásra akarják rávenni. Meg is nevezi Miskolczy László, Bacskay Miklós, Hübner Kálmán, Naszódy Béla és Pintér Imre fogalmazókat, akik mégis vállalkoztak volna.

Németország álláspontja.

A Köln. Ztg. egy budapesti táviratot tesz közzé, amely így szól:

Azt hiszik, hogy a korona nem járhatna el oly határozottsággal Magyarország ellen, ha Németország nem fedné az uralkodót. A Köln. Ztg ehhez hozzáfűzi, hogy nem kell hangsúlyozni, hogy Németország mindenkor kötelességének tartotta a legszigorubb tartózkodást

ha sokan hunczutságból neki vetnék a lábukat. Igen ám, de a ház egészen más. Magában józűeket dörrögött.

Azonban közelbe értek. Annyira, hogy adig András gazda is tisztán ellátott.

Nézte ís, de hogyan! Mintha régen látta volna. Nem is úgy. Mintha még soha sem látta volna.

Lábai úgy odaragadtak a földhöz. Mintha csak addig akartak volna menni. Csöppet sem odább. A kőfaragó mesternek szintugy a haja szála emelgette a kalapját, ahogy fölfelé tekintett.

Talán három esti imádság is lefogyott volna, mire András szóhoz jött.

— Szent Atyám a magasban! Mi történt itt?

Mi? Bizony nagy dolog. El sem hinné az ember, ha nem látná.

Az éj tolyamán megindult a part. A szépen gondozott szőlőtőkék, karók, apró barackfák. Amilyen széles volt a telek, lecsuszott. Be a rétre. Az a girbe-görbe oldal olyan szépen kigyeny esedett, mintha csak úgy huzgálták volna össze kapával. Támadt pedig a nyomában egy olyan magas földfal, a milyen magas maga a domb volt. A városi templom tornyánál bizonyára magasabb. Az pedig igen magas ám!

Megfájdul a nyaka, ki egy minutáig a keresztjét nézte, ha mellette állt.

Teremtő Istenem, micsoda csodálatos egy eset! Talán öt lépéssel sem messzebb a prészház ajtajától véltott kétféle a föld. Az almafák gyökerei is kikukuskultak belőle. Hát a szőlő?

Belementek. Eleinte ugyancsak félve, remegve. A szőlőben nem nagy kár esett. Több tőke ugyan kidőlt, de a legnagyobb része keményen állott talajában. A barackfák is. Még barack sem igen polyogott le a csuszamlás közben. Pedig már hullott is a férgese.

— Aj, aj! — Sopánkodott a kőfaragó. Igazán csodálatos dolog történt itt. Lassan eshetett meg. Nem vette észre András gazda a veszedelmet?

— Nem én. Még tegnap itt kint voltam, késő este vetett haza. Még nyoma sem volt semmi repedésnek sem.

— Hát az éjjel csuszamlott meg bizonyosan.

— Bizonyára. Ha így tetszett a jó Istennek. Legyen áldott a szent neve.

— Ilyenformán a kereszt dolgából is alig lesz valami? — Bátorkodott a kőfaragó az ügyét megpengetni.

— A kereszt? Persze. Igaza van mester uram. Hova is állitanánk? Ott lett volna leg-

szebb helye a hajlék előtt. Nem igaz? De most hát értem, hogy kelmed min csudálkozott annyit utközben.

Hát hogyan is bírná meg az a meredek fal. Bizony a hajlékról is gondoskodni kell, hogy utána ne szaladjon a szőlőnek.

— Igen. De hát... Ugy értem, ahogy ilyen szerencsétlenség érte András gazda uramat, talán jobb időre halasztaná.

— A csináltatást? Megverne érte az Isten. Ha már egyszer föltettem magamban. Majd csak ő szent fölsége segítségével meglesz. Nézzen csak helyet. Hol venné ki magát legjobban?

Néki czihelődtek, bejárták az egész helyet. Kezdetben tisztességes távolban a meredek faltól. Később már oda is merészkedtek. Tapogatták, ha kemény-e? Nem omlik-e! De gyönyörűen festene a feszület oda tent a magasban. Csak megbírná az a szakadás. Hát ki kell tapasztalni. András gazda ásót kerített elő. Mindjárt kiviláglik a dolog. A kőfaragó itt is, ott is neki vágta az ásót. Még egy ujnyira sem ment bele. Micsoda? Nem hogy bele nem ment, hanem itt-ott még szikrát is hányt.

— Kő van itt, gazda uram! Kemény kőszikla!

Karneval 1906.

Báli ujdonságok

ugymint flitteres csipkeszövetek, selymek, gazekelmék, szövetek, mosó báli kelmék minden kivitelben, óriási választékban érkeztek s jutányos árakban kaphatók.

Megbízható vászon és fehérműk, valamint egész menyasszonyi kelengyék különböző összeállításban rendkívül olcsó árban lesznek kiadásítva.

Karneval 1906

Kenyeres és Engländer

Szent László-tér 1. Kossuth-utca mellett.

minden oly lépéstől, a mely a szövetséges szomszédállam ügyeibe való legcsekélyebb beavatkozást jelenthette volna. A német hátvéd gondolata nem más, mint rosszindulatu koholás, amely kétségkívül csak könnyen hívőkre gyakorolhat befolyást.

Hogy pedig a német mumussal való fenyegetés mennyire hazug híresztelés, a fenti czáfolaton kívül a Berliner Tageblatt egy legutóbbi cikke is mutatja.

A cikk konstatálja, hogy Magyarban egy év óta leplezett abszolutizmus garázdálkodott.

A parlament és a korona közt — írja — az o. o. zta a konfliktust, hogy a képviselőház a hadseregnek követelt és folyton emelkedő újabb áldozatok fejében a hadsereg magyar részének fokozatos nemzetivé tételét követelte. A berlini lap ismerteti az 1867: XII. t. cz. 11. és 12. §-át. Az előbbi szakasz az uralkodónak, a második a parlamentnek ad jogokat a hadsereg dolgában. Ha az országgyűlés nem szavazza meg az ujonczokat, akkor nincs hadsereg, amely felett az uralkodó a törvényjogait gyakorolhassa. A két szakaszt nyilván azért hozták meg így, hogy a hadsereg kérdéseiben az uralkodó és a parlament együttműködését biztosítsák. Ha ez a harmonia nincs meg, úgy megakad az egész katonai gépezet. A király nem enged, a parlament sem s így szétkergetik az utóbbit. A törvények tiltó rendelkezése ellenére.

Ez az eljárás Magyarországon a legnagyobb izgalmat és elkeseredést okozza.

Tehát abszolutizmus lesz Magyarországon! A jogi és alkotmányos sprupulusokat Ausztriában régóta elavultaknak tekintették, de a dolognak így sem lehet haszna. Lehetséges, hogy az abszolutisztikus kísérlet általános felkelést okoz Magyarországon. De ha ez a legrosszabb eset nem is következhetik be, mégis kizártnak tekinthető, hogy ezen az uton, de a legerőszakosabb rendszabályokkal is pénzt és rekrutákat szerezzenek Magyarországon. Az is bizonyos, hogy az abszolutisztikus módon és katonai erőszakkal fékentartott Magyarország meg fogja benitani az egész Habsburg monarchia tetteirejét.

A Magyarország lealázása felett való kárörömről nehéz árt fog fizetni Ausztria is. E nem vezethet jóra. Mindenekelőtt nagy rázkódások fenyegetnek magában a monarchiában.

Az ám fölig. Alig vették észre. Mikor olyan rozsdá vörös színe van, mint a pörkölt agyagnak. Csakhamar egy rossz heverő jtejszét.

A kőfaragó mester izgatottan kezdte a sziklát koholni. Bizony kellett vagy hatot ütni egy helyre, míg keservesen levállott egy darab. Utána kapott. Figyelmesen nézte hol közelebből, hol messzebből. Fejét is csóválta. Aztán újból visszavágta a sziklafalhoz. Azon egy darabban röppent vissza. Még csak ki sem csorbult.

— Kincs ez András gazda! Kincs, — kiáltott örvendezve.

— No, no — mosolygott András gazda. — Talán alkalmas volna belőle keresztet is faragni?

— Hogy alkalmas-e? ujjongott a kőfaragó.

De még hogyan. Borzasztó szerencse érte magát, gazda uram! Temérdek pénzt ér ez a birtok. Márvány ez, a legszebb eres vörösmárvány!

— No, hála Isten! Még azt hittem, hogy valami más! Csak hogy kerül belőle kőkereszt!

Kerül is. Mem is egy. Áldassék érte az Ur nevel!

Es külső komplikációkra sem lesz ereje. A monarchia minden barátjának a Magyarországgal való gyors békekötést kell követelnie, ha ilyen még egyáltalán lehetséges.

A városi tisztviselők fizetésrendezése.

— A kiküldött albizottság ülése. —

Évek óta felszinen van Nagyvárad város tisztviselőinek és alkalmazottainak fizetésrendezése.

Az utóbbi időben már azt hittük, hogy nem is lesz ebből semmi s a város tisztviselőinek jó ideig meg kell elégedni az eddigi összegnek megfelelő drágasági pótlékkal.

A törvényhatósági bizottság által kiküldött albizottság tegnapi ülésén azonban, úgy látjuk, kedvezően alakult ki a helyzet s így lehet remény arra, hogy a tisztviselők már a jövő évben magasabb összeghez jutnak s pár év alatt elérik a tisztességes fizetést.

Az albizottság tegnapi tanácskozásának lefolyása a következő volt:

Rimler Károly polgármester elnöklete alatt jelen voltak dr Molnár Imre, dr Hoványi Géza, Komlóssy József, Mihelffy Adolf, Fleischacker Gyula, Bordé Ferenc, dr Kurländer Ede, dr Adorján Emil, dr Várady Zsigmond, Ragány János, dr Halász Lajos, dr Istvánffy István jegyző.

Rimler Károly polgármester ismertette a városi tisztviselők fizetésrendezésének a kérdését s rámutatott azon szigorú megélhetési viszonyokra, amelyekkel különösen a kisebb városi tisztviselők küzdenek.

Dr Várady Zsigmond belátja, hogy a városi tisztviselők fizetését emelni kell, még közköltő emelés árán is, azonban a mai politikai és közgazdasági viszonyok nem alkalmasak arra, hogy a városi pénztárt nagy kiadásokkal megterheljék. A kezdőknek elég a mai fizetés, de az a baj, hogy a hosszabb szolgálati idővel nincs meg a kellő emelkedés és így a tisztviselők mindjobban eladósodnak a megélhetés gondjainak növekedésével. Létra kell a a fokozatos emelkedésre s ez a korpótlék. Indítványt ad be, amely szerint korpótléket létesítsen a város, hogy öt évenként emelkedjék a fizetés.

Visszamenőleg az egy állásban eltöltött tisztviselőnek minden két év egy évet számíttson s így aki 10 éve van egy állásban, már most kapna egy ötödéves korpótléket. Az ötödéves pótlék a mai fizetés 10 százaléka lenne s összesen 5 ötödéves korpótlékre legyen igénye mindenkinek. A tanítók fizetését már most emelni kell és pedig az elemi és polgári leányiskoláknál személyenként 200—200 koronával, a polgári fiúiskolánál 300—300 koronával. Ezzel a fizetésrendezéssel még végleg nem lenne rendezve s az a viszonyok javultával a jövőben vitetnék keresztül.

Mihelffy Adolf nem fogadja ezt el, mert ily nagy munkát kár lenne tenni azért, hogy 1—2 év múlva újból rendezésre legyen szükség. Úgy rendezzék a fizetést, hogy most a 2000 koronás fizetéseknek bizonyos százalékat, az ezen felüli fizetésüknek más százalékat állapítsanak meg. Azt hitte, hogy a polgármester már a fedezetre is tesz valamely javaslatot.

Rimler Károly feleliti, hogy a kérdés mily nehézséggel jár. Eddig reménykedtek a kormány ígéréteiben, hogy segít a városokon. A szerencsétlen viszonyok tönkretették ezen reménykedést. Fedezet a teljes rendezésre nincs, csak a város fejlődésében biznak. Ezért leszállított igényekkel szabad csak előlépni. Javaslatok vannak minden irányban s ezek között leg-

jobb a főjegyzőé, de ez évi 160.000 kor. több kiadást igényelne s ezért nem fogadható el. Eddig a drágasági pótlékre évenként 50.000 koronát adtak ki, ha ezt 20—30 ezerrel megpótolják, lehet valamit csinálni s ennyit a jó gazdálkodás meg is enged. Számítás dolga, hogy ezzel az összeggel miként lehet rendezni a fizetéseket. Kérdés, hogy minő rendszer alapján fogjanak a kérdés megoldásához. A korpótlék csak kevés tisztviselőt elégít ki. Azt hiszi, hogy 1—1 százalék közköltő emelés elől senki sem térne ki.

Mihelffy Adolf szintén ez utóbbi nézetben van.

Dr Molnár Imre: azzal kell tisztában lenni, hogy mily összeggel akarunk a tisztviselőknél segíteni. Ő hajlandó erre a célra 80—100.000 koronát áldozni. Ez sem kielégítő, de mégis valami. Ha a kormány segítye bekövetkezik, jó helyzetben lesz a város. De most a jelenlegi állapotokon kell segíteni; a minimumot kell megállapítani s azután korpótlékről kell gondoskodni. Fejtegeti, hogy a kezdő fizetés lehet csekély, de a szolgálati idővel kell jutalmazni a tisztviselőket. Így van a tanítóknál is. Erőteljesebb korpótléket kell adni.

Dr Halász Lajos az összes városi tisztviselő és alkalmazottak fizetését bizonyos kulcs szerint akarná emelni. Pontról-pontra vegyék elő az állásokat.

Dr Kurländer Ede szerint az állami segítség nem marad el a városoknak. Az abszolutizmustól sem kell félni a közgazdaságot. Ha osztrák kormány lenne az is rendezné a városok ügyét. Ezért a város belemehet a végleges rendezésbe. A drágasági pótléknál kevesebb fizetésemelést nem lehet adni. Vegyenek fel pl. 80.000 koronát s ebből tanács állapítsa meg a fizetést bizonyos arányban. A létszám csökkentést ki kell kapcsolni. De amikor egy állás megüresedik, a törvényhatóság vizsgálja meg, hogy betöltendő, vagy beszüntetendő-e az állás. Csatlakozik dr Molnár javaslatához, hogy vegyenek fel alapul 80.000 koronát.

Lukács Ödön elismeri, hogy a korpótlék igazságos volna, de az adott helyzettel kell számolni. Ma drágasági pótléket adunk, s a legtöbb tisztviselő a korpótlék behozatala esetén ettől elesnék. A korpótléket ugyanis csak egy kis rész kapná. 100.000 koronával úgy megoldható a kérés, hogy meg lenne mindenki elégedve. Ehhez jönne még a különböző alapokból 20.000 korona. Ha az eddigi drágasági pótléket a korpótlékre szánt összeget egybevesszük, véglegesen is megoldható a kérdés. Fejtegeti az állami rendezést. Előbb kell az alapfizetés rendezése s azután a korpótlék. Nagyvárad is úgy járhatna el, mint a többi városok, Most véglegesen megállapítaná a fizetéseket s a pénztár állapotához képest most a fizetésemelés bizonyos százalékát, pl. 50 százalékát fizetnék ki s amint a város helyzete javulna, emelnék fel a fizetésjavítás százalékát. Így előre láthatólag 5 év alatt teljesen rendezve lenne a fizetés. Ajánlja ezen indítványát.

Dr Halász Lajos akként véli megoldhatónak a kérdést, hogy az 50.000 kor. drágasági pótléket adják ki, mint végleges fizetést, ezenfelül 30.000 koronával a kisebb tisztviselők fizetését emeljék. Ot év múlva azután gondoskodjanak 10 százalékos korpótlékről.

Dr Várady Zsigmond újból kifejti indítványa mellett az érveket. Ha azt elfogadják, a legnagyobb sérelmek orvosolva lesznek.

Dr Adorján Emil nem fogadja el a dr Várady indítványát, mert nem korpótlékkal, hanem a jelenlegi helyzeten kell mindenkin segíteni. A tisztviselő el vannak adósodva. A korpótlék szerint a polgármester, gazd. tanácsos s a tisztviselők tulnyomó része nem kapna most semmit. Mindenkit kielégítő végleges

!!! Legmegbízhatóbb bevásárlási hely !!!

STROHMAYER PÁL áruháza

Telefonszám: 166. Nagyvárad, Szent László-tér 1. szám. Telefonszám: 166. az egész megyére.

Szolid, olcsó szabott árak.

Menyasszonyi kelengyék. Legjobb minőségű vásznak és siffonok, véggel és méterenként. Férfi, női és gyermek kész fehérneműk, ugyszintén mérték vagy minta szerint is. Szőnyegek, tüggönyök, ág- és asztalterítők. Paplanok és matracok, valamint mindennemű mosóárak, u. m.: kreton, batist, zephír és színes vásznak a legjutányosabb olcsó árak mellett beszerezhetők vagy megrendelhetők. Költségvetések, minták, ugyszintén 20 koronát meghaladó rendelések vidékre bármentve küldetnek. o o o o o

rendezés kell. A kivitel és fedezet későbbi kérdés. Most azután csak bizonyos százalékát adnák ki a fizetésnek. A javítás lehetne 1200 korona fizetésig 50 százalék, 1200—2000 koronáig 25 százalék, ezen felül 10 százalék. Ezt csak mint ötletet hozza fel. Így mindenki ki lenne elégítve s a teher sem lenne egyszerre elviselhetlen.

Dr. Hoványi Géza szintén a végleges rendezés híve, de az fokozatosan vitessék keresztül; megtalálják, minden állásra a normatívumot. Lukács javaslatát fogadja, mert az méltányos és igazságos. A kérdés megoldása sürgős. A város pénzügyi helyzetére is tekintettel kell lenni. A tanácsnak minden évben módjában lesz, a város pénzügyi helyzetének figyelembe vétele mellett, hogy a felémelt fizetés százalékának emelése iránt javaslatot tegyen.

Még többek hozzászólása után a bizottság abban állapodott meg, hogy a tanács Lukács Ödön javaslatára alapján dolgozzon ki javaslatot a végleges fizetésrendezésre s hogy egyelőre bizonyos százalék mibe kerülne.

NAPROL-NAPRA.

Keresztényszociális kurzus.

(Hozzászólás.)

Beznye, febr. 16.

Pár nappal ezelőtt fenti címmel e lap hasábjain igen érdekes, figyelemreméltó cikk jelent meg, mely elismerésre méltó nyíltsággal és őszinteséggel mutat rá korunk egyik nagy bajára, betegségére: a szociáldemokráciára és egyben rámutat a gyógyszerre is, amelylyel ezen betegséget hathatósan orvosolni lehet és amely gyógyszer igen helyesen a keresztényszociális kurzusok létesítésében véli feltalálni.

Örömmel üdvözlöm e cikk íróját. Oly eszmét vetett fel, oly dolgot pendített meg amely mellett elsiklani nem lehet, de nem is szabad, és amely dologhoz hozzászólni szerény véleményem szerint kötelességünk nekünk papoknak is.

Szükséges-e a keresztényszociális kurzus?

Mielőtt megfelnék ezen kérdésre, szükségesnek tartom kifejteni előbb ezen kurzusnak jelentőségét.

Lássuk tehát minő jelentősége van egy ilyen kurzusnak.

Azt hiszem, nem tévedek, ha azt állítom, hogy amióta felütötte fejét szép Magyarországon is a szociáldemokrácia, vele és ezzel kapcsolatosan a keresztényszociálizmussal be hatóan, alaposabban nem foglalkozott úgy senki, mint egyházunknak két tündöklő csillaga: boldogult emlékü Schlauch Lőrincz dr. bibornok, volt nagyvárad püspök és Prohászka Ottokár dr. ma székesfejvári megyéspüspök.

Emlékszem jól, hiszen az én időmben első éves klerikus voltam — midőn Schlauch Lőrincz dr. a nagyvárad római katolikus papnöveldében elrendelte a társadalomtudomány tanítását és nem csak úgy per sundam-bundam hanem szigoruan, erősen.

Kötelező tárgy volt a szociológia és abból éppen úgy kellett vizsgáznunk, mint akár a dogmatikából vagy morálisból.

Szociális kurzus volt ez. És hogy minő jelentőséget tulajdonított ezen kurzusnak.

Schlauch kardinális, legyen szabad e nagy püspöknek szavait idéznem, miket nekünk egy vizsga alkalmával mondott:

— *A jövő a szociálizmusé. Önöknek ismerni kell a szociálizmust és a szociális kérdéssel tisztába kell jönniök* — ezért rendeltem el a szociológia tanítását és tanulását. Önök nemcsak áldozatok, hanem áldozatok is lehetnek. Tanulják meg tehát itt és most megismerni nagy problémát, mely körülük fölött uralkodik. Ezért kívánom és követelem Önöktől, hogy ezen tárggyal komolyan foglalkozzanak, ezért rendeltem el ezen kurzust.

Nohát én nagyobb tekintélyre e téren itt nálunk nem hivatkozhatom, mint Schlauch Lőrincz dr. bibornokra. Es hogy ő csakugyan nagy jelentőséget tulajdonított ezen kurzusnak, eklatánsan igazolja még az a körülmény is, hogy ő, ha egyik-másik vizsgáról hiányzott is, a társadalomtudomány vizsgáin többnyire jelen volt. Azokat a legnagyobb figyelemmel kísérte és hallgatta végig, sőt egyiknek, másiknak még kérdéseket is adott fel.

Hasonlóan gondolkozott e téren Prohászka Ottokár dr. ki mint esztergomi teológiai tanár a szociológiát is előadta. Es még hogyan? Csak meg kell hallgatni volt tanítványait, kik még ma is, ha szó esik volt kedvencz tanárjukról, bizonyos ihletséggel, a legnagyobb lelkesedéssel beszélnek róla. Igaz, hogy ez itt-ott visszatetszett s el is mondták róla: «Ez a Prohászka valóságos szociálistákat nevel.» De az ilyen beszéd nem sokat számít. Nevelt bizony papokat az életnek, a mai társadalomnak és kornak. Láthatjuk tehát a mondottakból, hogy mily nagy jelentőségük van a keresztény szociális kurzusnak. Hiszen éppen azért, mert nagy jelentőségük van ezen kurzusoknak, rendezte el azokat Schlauch bibornok a nagyvárad papnöveldébe, ezért tanította Prohászka tanár korában a szociológiát oly alaposan, oly vonzóan, oly kimerítően.

Ha aztán figyelembe vesszük még azon körülményt is, hogy a szociális áramlat sok papot egészen készületlen talált, akkor még inkább szemünkbe ötlék szükségessége az ilyen kurzusoknak. Ime egy példa. Közvetlenül az *élesdi vérfürdő* előtt, midőn légdühösebben zugott a tömeg, történt, hogy egy lelkész, aki harmincz év óta lelkészkedik és külföldben tisztességgel, becsülettel viselte hivatalát, őszintén bevallotta nekem, hogy ő szociálizmusról mindaddig nem tudott semmit, még én nem beszéltem neki. Miért? Mert nem volt alkalma kurzust hallgatnia, hírlapokból pedig nem szerethetett magának biztos ismereteket. Mert jóllehet én elismerem ezt, hogy a sajtó nagy hatalom, de még sem hivatott, alkalmas arra, ogyh attól egyes, nagy kérdésekről ekzakt, biztos ismereteket szerezzünk magunknak; annál kevésbbé oly nagy problémáról, mint amilyen a szociális kérdés problémája. Igaz ugyan az is, hogy ezen hiányzó ismereteket megszerezheti magának az ember *szakkönyvekből* is, csak hogy nálunk a jelen viszonyok között ez is sok nehézséggel jár. Először is *keresztény szociális irodalmunk magyar nyelven alig van.*

A mi kevés van, ez is többnyire idegenből van átvéve, már pedig nekünk szükségünk volna egy olyan keresztényszociális irodalomra, amely speciáliter az itteni viszonyokkal is foglalkozik. No, de hát hol állunk mi még ettől?

És addig, míg az meg lesz, a szociálizmus tért hódít, hatalommá fejlődik és minket csúfít tesz. Es ez nem frásis. Tessék kijönni a falvakba, — hogy a városokat, gyárakat ne

is említsem — és meggyőződhetik mindenki, hogy igazam van, hogy egyes szerencsétlen területeken szinte minden parasztember szociálista.

Készületlenül talált bizony minket a szociális áramlat. Kapkodunk ide-oda, de határozott irányt nem tudunk adni működésünknek, mivel mi, a vezetők sem értünk egyet. Ahány annyifelé huz. Az egyik bizonyos arisztokratikus fölényvel lenézi a hazátlan bitangokat, a másik kétségbeesik, megijed, mindent rájuk hagy.

És mindezt látva, tapasztalva kérdem, nincs-e égető szükség ma a keresztényszociális kurzusra? Igen, olyan szükségünk van ilyen kurzusra, mint a mindennapi kenyérre, Szükségünk van egy kurzusra, egy helyre, ahol a papság összejön és ott a szerzett tapasztalatait elmondja, ismerje meg ott mindenki a szociálizmust egész terjedelmében; tanácskoznak, állapítsanak meg ott egy irányt és azt mindenki kövesse: Ne tréfáljunk, ne vegyük könnyedén a dolgot. Ott van — intő példál szolgál örök időkre — a *francia papság* sorsa. Mily helyzetben volt ott a katolikus papság a francia nagy forradalom előtt! Soha keresztény államban katolikus klerikus nem rendelkezett aFrizett oly hatalommal, mint országban 1789 előtt. Püspökeik miniszterek voltak, hatalmuk befolyásolta a trónt, lehet mondani, hogy Franciaországban akkoron a jogot és koronát az egyház hordta. De elhanyagolták a népet, amely a római káté helyet Roussean Emilejét olvasta, Voltairét és társait istenítette és megteremtette a véres forradalmat, melyhez hasonlót a világtörténelem nem tud felmutatni.

Ezt snyli ma is a francia egyház. A példa int. Vigyázzunk! Isten óvja szent egyházunkat és hazánkat azoktól a véres eseményektől, amelyeken a francia egyház keresztül ment. De ha jó korán nem ébredünk, nem szervezkedünk, bizony siralmas állapotok következhetnek be nálunk is.

Midőn tehát a legmelegebben üdvözlöm a keresztényszociális kurzus eszméjét és annak kezdeményezőjét s egyszersmind megragadom az alkalmat és teljes tisztelettel és szeretettel kérem görög szertartású kath. paptársaimat, hogy tekintve a nemes czélt, törekvést a mozgalmat szerettel pártolják és karolják fel.

Hiszen szent vallásunk megvédéséről van szó. E cikk kerete nem engedi meg, hogy itt tényekkel illusztráljam azon erkölcsi pusztításokat, melyeket a »népbolondítók« elkövettek és véghez vittek a román nép között is. Legyen elég ez alkalommal csak annyit megjegyezni, hogy azon hit megvédéséről van szó, melyet egyformán hiszünk és vallunk latinok és görögök egyaránt. Szó van arról, hogy *a közös ellenség ellen közösen egyesüljünk.* Szó van egy keresztényszociális kurzus létesítéséről, s egy nemes akcióról, melyet nekünk, görögkatolikus papoknak elsősorban kell támogatni teljes erőnkkel. Szó van arról, — hogy a fiatalabb generációhoz szóljak — hogy azon eszméket, melyeket a Schlauchok és Prohászakák lelkünkbe plántáltak, tovább fejlesszük. Sursum corda.

Ifj. Klimenth János,
görögkatolikus lelkész.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Február 18. Kath. liceumi matiné a főgimnáziumban d. e. 11 órakor.

Február 25. A főgimnáziumi ifjuság matinéja.

Márczius 8. Kath. liceum bőjti estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Márczius 22. Kath. liceum bőjti estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Április 5. Kath. liceum bőjti estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Május 5. Kath. liceum estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Katholikus Liceum.

A Nagyváradai Katholikus Liceum ma tartja az idei ciklusban második, az idei esztendőben első matinéját. Ezuttal nem szorosabb értelemben vett katolikus korkérdéssel foglalkozik, hanem könnyebb témával szórakoztatja a város katolikus társadalmát, amelynek a kedves, szép ünnepély régóta sajnálatosan nélkülözött alkalmat nyújt a találkozásra.

Az előadó asztalnál Géczy Lajos foglal helyet ezuttal, aki a *lira tündérvilágáról* olvas föl hangulatos, könnyed tanulmányt. A fölolvadó sokat foglalkozik a népdallal s így mindenesetre szerencsés interpretátora lesz annak a sok poétikai kincsnek, amelyet a népdalok a maga utánozhatatlanul harmonikus dalainak szövegében és ritmusában minden egyszerűségük mellett oly pazar fényvel ragyogtat.

Hogy pedig a fölolvadás minél vonzóbb legyen s a hallgatóság figyelmét minél jobban lekösse, a fölolvadó a már ismert, egyebütt is bevált módon, ügyes betétekkel, énekkel, zenekísérettel fűszerezi előadásait s így a maga nemében szinte páratlan dolgot fog nyújtani közönségének Nagyváradon.

Az előadás, mint már több alkalommal jeleztük, pontban tizenegy órakor kezdődik. A rendezőség ismételen fölkiért bennünket annak kijelentésére, hogy a közönség helyét már tizenegy óra előtt foglalja el. A járás-kelés mindig is zavarólag hat az előadás menetére, most pedig kivált, miután énekről, zenéről van szó. A matiné tudvalevőleg a főgimnázium dísztermében fog lefolyni, amelyet ez alkalomra jó előre befűtenek. A közönség kényelméről tehát mindenféle tekintetben gondoskodás történik.

Az ünnepély műsorát újból leközöljük a következőkben:

I. *Abránd*, szerzette Resch Mihály. Hegedűn játsza Eisele Sándor és zongorán Resch Mihály.

II. *A lira tündérvilága*. Értekezés. Irta és felolvassa Géczy Lajos.

Felolvadás közben elő fog adatni:

1. Kuruczdal: *«Tárogatom bús hazámon véig sir»* . . . Irta és megzenésítette Géczy Lajos, éneklő Lobermayer Gyula.

2. *Kuruczno*. Zenéjét írta Belezny Antal, éneklő Lobermayer Gyula. — *«Büské Turul»* megzenésítette László Kálmán dr.

3. *Virágének*. Irta: Endrődi Sándor. Megzenésítette Géczy Lajos, duettben éneklő özv. Tucsek Ferenczné és Csipkés Sándorné.

4. Népdalok: *«A nefelejtés és a csapodár»*. Szövegét és zenéjét írta Géczy Lajos, éneklő Lehoczky József.

5. Népdal fuvola-szóval: *«Gyere babám»*. Szövegét és zenéjét írta Géczy Lajos, éneklő Lobermayer Gyula.

6. Duett: *«Köszöntlek édes, édes Váradom»*. Szövegét és zenéjét írta Géczy Lajos, éneklő özv. Tucsek Ferenczné és Csipkés Sándorné.

7. Népdalok. Petőfi Sándor két dala: *«Hortobágyi korcsmárosné angyalom . . .»* és *«Nem tudom mi lett ma engem . . .»* Zenéjét írta Géczy Lajos, éneklő Lobermayer Gyula. — A dalokat zongorán kíséri Resch Mihály.

* **A városi tisztviselők drágasági pótléka.** Megemlékeztünk már arról a mozgalomról, hogy a kisebb fizetésű városi tisztviselők drágasági pótlékért folyamodtak, oly formán, hogy részükre, vagyis az évi 2000 koronán aluli fizetések után 15 százalék drágasági pótlékot szavazzon meg a város. A kérvényt, amelyet 150-en irtak alá, tegnap testületileg nyújtották át. *Furicskay* Barna II-od aljegyző vezette a tisztviselőket *Rimler* Károly polgármester elé, aki kifejezte, hogy a kérvény nélkül is szíven viseli a tisztikar érdekeit. Jól tudja, hogy a csekély fizetésből mily nehezen tudnak megélni. Epen azért a kérelmet pártolja s annak teljesítést minden befolyásával elősegíteni törekszik. A kérelem teljesen indokolt s azt hisszük, hogy a magasabb fizetésű tisztviselők sem lesznek ellene, hogy azok a szegény emberek, akik a mindennap élet szükségleteit nem tudják nyomoruságosan csekély fizetésükből fedezni, nagyobb %-ban részesítenek, mint akik, ha megszorítással is, de könnyebb viszonyok között élnek. A közelmúltban követett igazságtalanságot nem fogják most is követni.

* **Kolozsmegye hazafias átirata.** Kolozsmegye törvényhatósága tiltakozik a jelenlegi kormány kereskedelmi szerződése ellen. E tiltakozásában kifejezését adja, hogy az Ausztriával kötött szerződés 1907 évi december 31-én lejár az meg nem hosszabbítható. A jelenlegi kormány tudomás szerint tárgyalást folytat a külföldi államokkal, a kereskedelmi szerződések meghosszabbítására, és erre illetve az, ez ellemi tiltakozásra hívja fel a kolozsmegyei közönséget a törvényhatóságokat. E felhívás tegnap érkezett meg Biharvármegyei törvényhatóságához.

* **Temető helyett gyermekjátsszóhely.** Szmazsenka Ernő villamos vasuti vezérigazgató, azon kérelmet intézte Nagyvárad város tanácsához, hogy a Kórház, azelőtt Hidegser-utca végén levő régi temető területét rendezze be gyermekjátsszótereknek. Tegnap Szmazsenka Ernő egy újabb beadványt intézett a városhoz, amelyben azzal toldja meg előbbi kérelmét, hogy a temetőnek gyermekjátsszó helyül leendő átadása esetén az első parkirozást hajlandó a sajátjából eszközölni s a város csak a fentartást látja el.

* **Legényegyesületi előadás.** A Nagyváradai Katholikus Legényegyesület téli programja még mindig bőven ontja a szebbnél-szebb, jobbnál-jobb előadásokat hétről-hétre. Ma ismét kiválóan aktuális téma van soron. Az *általános választói jog*, amelynek kérdése ma nap annyit foglalkoztatja a politikát s a társadalmat. Erről a különösen időszerű témáról az egyesületben ma *Krúger* Aladár dr ügyvéd, lapunk segédszerkesztője tart hosszabblélegzetű előadást. A tanulságos előadást szokás szerint szórakoztató programpontra előzi meg s követi. Az estét ugyanis *Jörös* Lajos szavalata vezeti be, aki *Vörösmarty* bájos poémáját, a *Szép Ilonkát* fogja elszavalni. A műsor utolsó pontja is nagyon kedvesnek ígérkezik. Az egyesület vegyészara *Esti dal* című kellemes énekszámot ad elő. Farsang van ugyan, amely

a maga mulatságaival az egyesület fiatalágát is igénybe veszi, mégis nincs kétségünk az iránt, hogy a közönség ezuttal is oly tömeges részvétellel emeli az est jelentőségét, mint eddig.

* **Virághullás.** Egy ifjú, kedves leányka *Janauscheck* Erzsike haláláról részvétellel értesülünk. Élete tavasszán, a halál megfosztotta életétől s mérhetlen bánattal sujtotta szerető szüleit, *Janauscheck* Ernő erdészt és nejét. Temetése ma, vasárnap lesz. A család a gyászszertől a következő jelentést adta ki:

Alólirottak bánatos szívvel tudatják a legjobbjuk gyermek, testvér unoka és unokahug *Janauscheck* Erzsikének élete 13 ik évében folyó bő 16-án történt gyászos elhunytát. A megboldogult hült tetemei folyó hó 18-án délután fél 4 órakor fogunk a Telek-utca 35. számú háztól az újvárosi központi temetőben örök nyugalomra tétetni. Nagyvárad, 1906 február 17. Béke lengjen az oly korán elköltözött sirja felett! *Janauscheck* Ernő és neje *Schmöltz* Anna mint szülei *Janauscheck* József és neje *Petreszku* Katalin, *Schmöltz* János és neje *Reizauer* Francziska nagy szülei. *Stefánia*, *Ernő*, *Bandi* testvérei. *Janauscheck* Antal és neje, *Janauscheck* Gyula, *Schmöltz* József és neje, *Schmöltz* Gusztáv és neje, *Schmöltz* László, *Szűcs* Istvánné, *Schmöltz* Teréz és férje, *Schmöltz* Lajos, *Schmöltz* János nagybátyai és nagynénjei.

* **Borzalmas rablás.** Tegláson, Debreczen mellett hajmeresztő rablás történt tegnapelőtt. Valóságos ponyvaregénybe illő rémhistoria, amelynek szomorú specialitása, hogy csakugyan megtörtént. *Smdgerné* hentesüzlet tulajdonosa a nevezett napon elutazott a faluból s a boltot a nála alkalmazott üzletvezető-leányra bízta. A délelőtti órákban három fekete álarcos rabló toppant a boltba. Honnan jöttek, senki sem látta. A haramiák megragadták a leányzókat, kezét összekötötték, nyakára kötelet csavartak. Ha a lány a kezét szorító kötelet oldani próbálta, nyakán a hurok összeszorult. A lány szájába aztán homokot tömtek, hogy segítségért ne kiálthasson. Az így teljesen értelmetlenül tett szerencsétlen teremtést ekkor hozzá kötötték az ablak fájához. Mindezek után fölhányták az egész boltot s a lakást, de nem találtak több pénzt ötven koronánál. Ezzel aztán megugrottak. A leány életveszélyes helyzetében délelőtt tiz órától délután négy óráig kinlódott. Ekkor észrevették valahogy az utcáról, betörték az ajtót, amely rá volt zárva, kiszabadították nehéz helyzetéből, magához térítették s kivallatták. A rablók személyére nézve azonban semmiféle fölvilágosítást nem tudott adni. A vizsgálat megindult.

* **A 48-as népkör felolvasó ülése.** A nagyváradai 48-as népkör, mint jeleztük volt, ma, (vasárnap d. u. fél 4 órakor tartja meg) *Szent László-tér*, *Zsiga-házban* levő helyiségében felolvasó ülést, melyre a 48-as népkör tagjait családtagjaikkal együtt meghívja az elnökség.

* **1315 korona jótékonyozásra.** A Biharvármegyei Takarékpénztár az 1905. évi nyereségből a következő jótékony adományokat utalta ki u. m.: Kereskedelmi iskolai segélyalap 30 K, Csesztivó intézet 50 K, Ügyvédi kamara segélyalap 50 K, Velencei népkör 50 K, Koldusápoló intézet 50 K, Árvaházi alapítvány gyarapítására 150 K, Gyermekkórház alapítvány gyarapítására 200 K, Nv. Evangélikus női gyámintézetnek 50 K, Ipartestület 50 K, Kereskedelmi koroda 50 K, Gyermekbarát egyesület 50 K, Népkönyha 50 K, Ist. nőegylet 50 K, Kereskedelmi tanfolyam 75 K, Reáliskolai segítő egyesület 30 K, Néphivatal 30 K, Biharvármegyei gazdasági

egyletnek 300 koronás alapítványi részlet fejében 100 K.

* **A fumei sztrájk.** Tegnap reggel az összes sztrájkoló munkások ismét munkába állottak. A város visszanyerte rendes, nyugodt képét. Szierényi államtitkár tegnap reggel megérkezett. A gyárvezetők az államtitkár elnöklésével 9 órakor értekezletre ültek össze, amelyen a mozgalmat tárgyalták.

x **Köhögést, rekedtséget, hurutot** és minden egyéb lélegzőszervi bántalmakat rövid idő alatt végleg megszüntetnek a *Cyklamen szeletkék*. Kapható a »Kigyó« gyógyszertárban Nvárad, Bémer-tér, ára 60 f.

x **Antalfyné** márczius hó 1-én nyitja meg a Fekete Sas nagytermében 2 óra terjedő tavaszi colonját. A tanítást a legújabb francia módszer szerint végzi. A tananyag felöleli az összes divatban levő táncokat a nagy bostonnal együtt. Kellő tanerőkről gondoskodva van. *Tanórák:* szerdán és szombaton d. u. 5—7-ig gyermekeknek, 8—10-ig zártkörű boston colon. Csütörtökön és vasárnap 8—10-ig rendes nagycolon. Beiratkozások és értekezések Körös-utca 10. szám alatt lévő táncintézetben eszközölhetők.

x **A köbányai** Első Magyar Részvény-Serfözde dupla góliat maláta gyogsör név alatt aranykeresztes címkével ellátott különleges üvegekben gyogsört hoz forgalomba. Az erre vonatkozó hirdetésre felhívjuk olvasóink szives figyelmét.

EGYESÜLETEK.

Jóváhagyott alapszabály. A bács-szentiváni római katolikus kereskedő és iparos-kör alapszabályait a belügyminiszter jóvá hagyta.

MULATSÁG.

Mucsai vásár.

Ha farsang, hát legyen kedélyes! Ha mulatság, hát legyen ötletes! Ez vezethette a nagyváradi tisztikart, mikor a farsangi mulatságok közt a legeredetibbet, a legkedélyesebbet választotta meg.

»Mucsai vásár« keretében tartani meg a mulatságot: maga az ötlet is pompás; ahogy megvalósították, az maga volt a sziporkázó szellem, a pazar jókedv, hangulat.

Valódi vásári képet varázsoltak a Kereskedelmi Csarnok helyiségeibe. A Szigligeti színházból kölcsönvett falusi diszletekkel faléva varázsolták a diszes termeket. Itt mézeskalácsos bódé, ott bundákat (papirból) árulnak, ismét tovább »Csárda az makkhetesből«, cigányzenével, egyik fülkében plánétát húzó papagály, egyik melékszoba átalakítva nagy-kocsmává stb.

És az a tarka sokaság! Két mérges képű csendőr felügyelete alatt igazi vásári tarkaság. Vadász, pap, földbirtokos, huszárok, bakák, cigányasszonyok, parasztnyecskek és leányok, bohócok és Göre Gábor, Kukoricza Jancsi és Iluska, kínai mandarin, betyárok, urasági kocsisok akár csak a mucsai vásáron.

Ez a tarka, nyüzsgő sokaság — Nagyvár ad előkelő közönsége csaknem kivétel nélkül — 8 órától kezdve szakadatlanul gyülekezett s 9 órára zsufolásig megtöltötte a Kereskedelmi Csarnokot.

Kilencz órakor pokoli zsvaj jelezte a vásár kezdetét, minden zenekar egyszerre kezdett rá, természetesen mind más darabot

és természetesen teljes gőzzel. Ezután kezdetét vette a vásár központja, a czirkuselőadás. Egyik kaczagtatóbb pont volt, mint a másik. A műsor a következő volt:

1. Tréfás tornász: Gerdanovits, Snjaru, Lemlovics, Kokovay, Mihály, Nagyszeghy, P. prvits növendékek.

2. Lóidomítás: Institoris és Pázmány növendékek.

3. Mesterlövészet: Popovits és Snjaric növendékek.

4. Bohócztan: Édes növendék.

5. Bikaviadal: Komáromy, Deim, Pechmann, Pázmány, Baitz, Braesko, Bukovetz, Fernbach, Jekkelfalussy, Fuchs, Mártha, Tatai, Illyés, Nagy, Komornik, Iglódy, Richnovszky, Adámkovits növendékek.

6. Bohóc automata: Lancendorfer, Mihály, Gerdanovits, Nagyszeghy növendékek.

7. Japán eccentric: Popovits, Lemberkovits, Mihály növendékek.

8. Athleta-birkózás: Beker, Kokovay növendékek.

9. Kakasviadal: Két élő kakassal.

10. Bébé-tánc: Bivel, Bosnyák, Kensztes, Kovács, Tóth, Petrovay, Schweitzer, Székely növendékek.

11. Néger-tánc: Lancendorfer, Homonnai, Reintz, Pitissy, Badiny Mészáros, Hirsch, Baaden növendékek.

12. Tréfás állat-tánc: Kralovits, Édes, Adorján növendékek.

13. Angol-tánc: Szücs, Rappés, Hlatky hdgy, Bodó tiszth.

14. Automata zenehumoreszk: Pengl főhgy 8 automatával.

Czigányzene Makkhetes-csárdában: Nagy, Kodes, Bucsí, Antony, Oláh, Schol növendékek.

A czirkusz előadás a nagyteremben volt innen a közönség a tisztai étkezdébe vonult ahol egy vásári szindarabot adtak elő pazar humorral. Aztán szétszórt a közönség az egyes sátrakba, vacsoráztak s a tánc kezdődött. Amilyen pompás hangulatot teremtett a bevezetés, olyan vig kedélyvel ment a folytatás is, a tánc. Midőn e sorok napvilágot láttak, még javában folyik a farsangi mulatságok legsikerültebbje, a mely a jelen voltak előtt feledhetetlenné teszi a nagyváradi tisztek ötletességét, fáradhatatlan jó kedvét.

A jelen voltak óriási sokasággal a következő csekély töredéket sikerült összejegyeznünk:

Urholgyek: Andreyi Gusztávné, Anot alezredesné, dr Agoston Péterné, Szabó Kálmánné, Bary Józsefné, Bary Olga, Batig Ferenczné, Balogh Barnáné, Bordé Ferenczné, Békéssy Józsefné, Bozóky Alajosné, Incze Károlyné, Bócz Gézáné, Bócz nővérek, Balogh Kálmánné, Benkő Ernőné, Benkő Elza, Csanády Arturné, Czegléd Stefike, Csapó Ernőné, Csapó Rózsika, Csák Icza, Csányi Gizi és Sárika, Czwek Kálmánné, Czwek Margit, Darvassy Lajosné, Darvassy Margit, Charitser alezredesné, Dítwch századosné, özv. des Echerolles Kruspér Sándorné, Eröss Rezsőné, Ember Gézáné, Eddmann őrnagyné, dr Fráter Imréné, Fényes Endréné, Fischef Frigyesné, Ferdényi Ilonka, Gerő Arminné, Gerő Irma, Brányi nővérek, dr Gyémánt Jenőné, dr Grósz Menyhértné, Gyalokay Jenőné, Győry Janka, Győry Gézáné, Huzella Gyuláné, Hechner Feterné, Hechner Szidike, Huzella Gyuláné, Horváth Andrásné, Horváth Miczi, dr Hoványi Gézáné, Hoffmann Henrikné, Hoffmann Blanka, (Szeged), dr Imrik Péterné, Imrik Márta, Bella, Justh Károlyné, Jablonszky századosné, Jareszek Kálmánné, báró Karg Jánosné, dr Krüger Aladárné, Köszeg Józsefné, Kiss Elekné, Komlóssy Józsefné, Komlóssy Baby, Kovács Mihályné, Kaczián, Károlyné, Kaczián Kornél, Kenéz Sándorné, Karakas Ilonka, Kazinczy Mariska, Kohn Ilonka, Kiss Nóra, Körner főhadnagyné, Kenéz Sándorné, Kappel Györgyné, dr Lázár Aurélné, Láng Józsefné, Lukács Gézáné, Lukács Lenke és Gizi, Mayor Miklósné,

Mayor Mara, Mártonffy Marudné, Molnár Lajosné, Markovits Ferenczné, Markovits Valér, Medoly Mihályné, Molts Károlyné, Marketsch századosné, özv. Nadányi Miklósné, Neilreich századosné, Pajor Kálmánné, Papp Imréné Palánkay Károlyné, dr Popper Akosné, Papp Ella, dr Persz Adolfné, Pászló Aladárné, Potocsnik századosné, Papp-Kovács főhadnagyné, Rimler Irén, Radó Ignáczné, Rasóczy Dezsőné, özv. Brányi Gézáné, Sável Kálmánné, dr Szolnok Jenőné, Szokoly Irén, Szentkirályi Kálmánné, Schwarz Gézáné, Tatai Kálmánné, Urbán Adolfné, Varró Domokosné, Varkó századosné, Zehizy Rózsika.

Notabilitások: Csanády Artur, Cankl Artur tábornok, báró Karg János, Békéssy József, Vivenot Oszkár, Lukács Géza ezredes, Mayor Miklós, Vucic Bazil, Charitser, Szentkereszthy, Aust alezredesek, Burián, Edlmann, őrnagyok, dr Hoványi Géza, Sável Kálmán, Rimler Károly polgármester, Varró Domokos, Berde Ferencz, Papp Imre, dr Ágoston Péter, Wimmer Julián, Bary József, Bócs Géza, Darvassy Lajos, Fássy Lajos, Köszeghy József, Balogh Kálmán, Kappel György, Huzella Gyula, dr Imrik Péter, Urbán Adolf, dr Fráter Imre, Gerő Armin, Dus László, Frankó Endre, Komlóssy József, Medvigy Mihály, Pajor Kálmán, dr Baráthy Akos stb.

A cukrászbál. A nagyváradi cukrász-ifjúság bálja, amelyről már többször irtunk, ma este lesz a Zöldfában. Minden jel arra vall, hogy a bál nagyon válogatott közönséggel s nagyon szép sikerű lesz. A hölgyeknek természetesen süteménnyel, czukorkával kedveskedik a figyelmes ifjúság. A tiszta jövedelem a Kossuth-szoboré. A bál zártkörű, meghívó a jegyváltásnál kívánatra előmutatandó. A mulatság iránt igen élénk az érdeklődés s előre láthatólag nagyon látogatott lesz.

TÁVIRATOK.

A pápa a szeparáció ellen.

Budapest, február 12. (Saját tud. távirata) Rómából jelentik, hogy X. Pius pápa encziklikát adott ki a francia kulturharcz ügyében. Fölsorolja az egyházellenes intézkedéseket. Kimutatja, hogy a köztársaság az 1901-ik évi konkordátumot nem tartotta be, tehát szerződészegő. Franciaország multbeli nagyságát, régi dicő hirat köszönheti az egyháznak. Adjon Isten Franciaországnak nyugalmat és békét a szeplőtelen Szüz által.

Igazságszolgáltatás.

Elítelt vörös. A kolozsvári esküdtbírósg *Gönczi Sándor* bádogost, aki az »Erdélyi Munkás« című szocialdemokrata pártközlönyben s nagyenyedi polgármestert s a rendőrséget támadta, öt rendbeli rágalmazás és egy rendbeli becsületsértésben vétkesnek mondották ki s 6 hónapi fogházra és 120 korona pénzbüntetésre ítélte.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

K. J. Beznye. Mai számunk hozza. Bár minél több ilyen talpraesett hozzászólást közölhetnénk még. Vivane sequentes.

Gyula. Macte nova virtute. Amikor csak alkalom kínálkozik rá, mindig. A békési deputációkról is szivesen vettünk volna valamit napokkal ezelőtt.

Servus humillimés. Kérjük a nevét. Clara, pacta, boni amili.

Régi olvasó. Hát bizony József főherczeg utirányát még a fővárosi lapoknál is előbb jeleztük egy nappal.

 A Korona- és Filler-bazárt teljesen áthelyezték szembe, a városi Bazar-épületbe, az Amerikai-áruház mellé.

Hol tombola-játékok, bál-legyezők, kotillonok, álarczok a legolcsóbban szerezhetők be, ugyszintén ajándék és dísz tárgyak, utazó-ládák és bőröndök, gyermek-játékok, gyermek-kocsik, reform-szekerek, mely egyszersmint tolokocsi is. Gumi különlegességek.

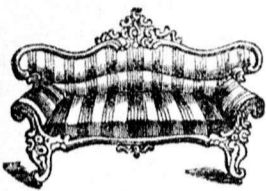
Teljes tisztelettel: **FRISS és TSA** KORONA- és FILLÉR-BAZÁR. Fő-utca, városi Bazar-épület. Telephon 130.

A butorvásárlók figyelmébe.

Olesó

bútor

gyári árban, kezeség mellett

háló-, ebédlő-, szalon- és őrishozba berendezések, valamint az egyes butordarabok a

Magyar Műbutorgyár

részvénytársaságnál

Nagyváradon, Fő u. elején.

Ipari és kereskedelmi vezető:

PORJESZ HERMAN.

Teljes lakás-, szálloda- és kávéház-berendezések műipari vállalata. — Kivánatra tervek és költségvetések.

Telefon 421 szám.

HIRDE T É S E K

jutányos árban

felvételnek a

„TISZÁNTÚL“

kiadóhivatalában.

Globus
tisztító kivonat

Dr. Politzer Jakab

szanatoriuma és vizgyógyintézete
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 7. sz.
Telefonszám 639.

Bejáró és bennlakó betegeknek egész éven át nyitva.

Vizgyógy módok, villanygyógyászat, szénsavas-, törpefenyő-, ásványfürdők, forrólégkezelés, gőzszekrény, pöstyén-izsapkúra. Inhalatók. Vibrációs massage. Hízaló- és soványító-gyógy mód.

Javallva: Idegesség minden neme, gyomor-, bél-, szív-, tudó-, légzőszervek betegségeinél. Izületi-, izom- és idegesúznál.

Kitűnő gyógyeredmények. — Állandó orvosi felügyelet. — Olesó árak.

Penzió (lakás, ellátás) naponta 5 és 7 korona.

Prospektussal és felvilágosítással szívesen szolgál

Dr. Politzer Jakab,
az intézet tulajdonosa és vezetője.

A M E R I K A I Á R U H Á Z

kézmű és női divatáruraktár Nagyvárad, Olaszi, Fő-utca, Bazar épület.

Az összes FARSANGI CZIKKEK megérkeztek.

Gyönyörű GASSÉK, FLITTEREK és díszítési hozzávalók óriási választékban kaphatók a mindenkit meglepő olesó áron.

 Az Amerikai Áruház árai utólérhetetlenek

Preis Mihály és Fia csódtömegtől

megvásárolt

B U T O R O K

a mai naptól kezdve mélyen leszállított árban lesznek elárusítva
Nagyváradon, Nagy Sándor-utca 4. szám, volt Eleméry-házban.

Gőzcséplőkészletek ^{2¹/₂} től 12 lóerőig, benzinmotorok, S Z A L M A P R É S E K gőzhajtásra, aratógépek és egyéb mezőgazdasági gépek

legújabb szerkezetben és legjobb kivitelben kaphatók

A magyar kir. államvasutak gépgyárának vezérügynökségénél Budapest V., Váci-körút 32.

Árjegyzék et és költségvetést ingyen és bérmentve küldünk. — Kerületi képviselő: SPITZER EDE Nagyvárad.

Párisi világkiállítás 1900 Grand Prix 1896. milleniumi kiállít. áll. nagy arany érem. Hors-Concours

Telefon: Alapítva: 1854.
280. sz.

Első magyar részvény serfözde Kőbánya.

Főraktár: Nagyvárad és Biharvármegye területére saját házukban
Nagyipiacz-tér, Salamon Benedek czégnél.
Kiváló orvosi szaktekintélyek ajánlják:

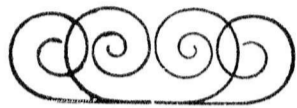
- HA** gyöngélkedik,
- HA** vérszegény,
- HA** gyermekágyas,
- HA** szoptat,
- HA** álmatlan,
- HA** üdülő,
- HA** rosszul táplált,
- HA** ideges kimerültség és
- HA** emésztészi zavarokban szenved, tegyen kísérletet a

Kőbányai Első Magyar Részvény Serfözöde
által eredeti gyári töltésben különleges üvegekben forgalomba hozott

Dupla Góliát maláta-gyógysörrel

meglepő eredményt fognak elérni.
A sör minimális alkohol tartalmánál fogva gyermekeknek is ajánlatos.

Kapható: **Kádár János, Fő-utca, Janky A. utóda Kiss Károly, Maár és Szabó, Lakatos Julia Széchenyi-tér. Friedl és Jörösnél.**

Hirdetések

jutányos áron

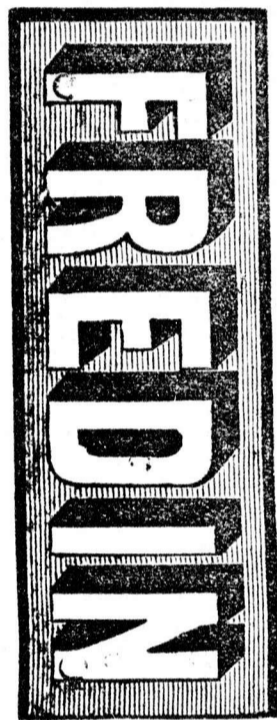
felvételnek

a

„TISZÁNTUL”

kladóhivatalában.

Kérjen csak
Selle & Kary's

Legjobb

tisztítószer

1048. mindenféle sárga és fekete czipőnek.

Különösen ajánlható

Boxcalfs-, Oscaria-, Chev- Laxnareck- és czipőknek.

BÉCS, XIII.

Ajánlom a következő

asztali boraimat

f. adózottan 10—25 L. fonott üvegekben (demyon)

1. n.-váradí **uj bor** literje **28** és fél kr.
  2. 1904. » **ó bor** » **31** és fél kr.
  3. 1904. » **ó vörös bor** » **45** és fél kr.
- Ugyan e borokat **50—100 literes hordókban**, fogy. adó nélkül — házhoz szállítom vagy vasuti állomásra adom **18—21—35** frt. Hl. árban.

Molnár Lajos,

szőlőbirtokos, Schlauch-tér 18. 1420.

Olcsó kölcsön.

Tisztelettel értesitem a pénzkölcsönt kérő t. feleket, hogy Mészáros utca 2. sz. a. (Köröspart, Stiedl-féle ház, szemben a Rimanóczy szálló-dával)

bankbizományi és hitelforgalmi irodát

nyitottam. A pénzpiacz terén banktisztviselői és 12 éven át volt takarékpénztári titkári állásomban nyert bő tapasztalatok, valamint előkelő bankok képviselete alapján:

1. Jelzálog és hosszú törlesztéses kölcsönöket (melyekben a tőke és kamat is bennfoglaltatik) 10—50 évre a lehető legrövidebb idő alatt és legalacsonyabb kamatláb mellett minden előzetes díj és költség nélkül folyósítottok;
2. régebbi tartozásokat olcsóbb kamatu kölcsönökkel cserélek fel;
3. köztisztviselőknek, katonatiszteknek, állami, megyei és városi hivatalnokoknak csekély heti részletekben törlesztendő 10—15 éves személyhitelt eszközök ki.

Mindenféle kölcsön ügyletben szívesen állok rendelkezésre és minden díjazás nélkül szolgálók felvilágosítással, utbaigazítással délelőtt 9—12-ig. d. u. 3—6-ig.

Tisztelettel

Faludi Ignác,

volt takarékpénztári titkár.

Telefon szám **424.** 930.

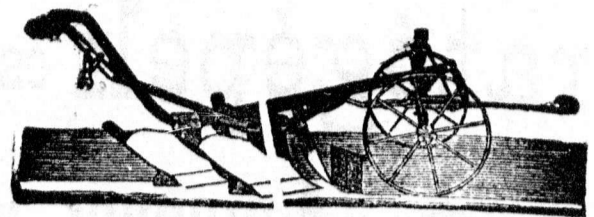
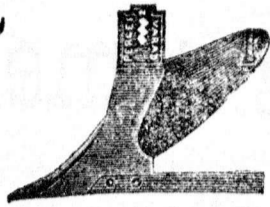
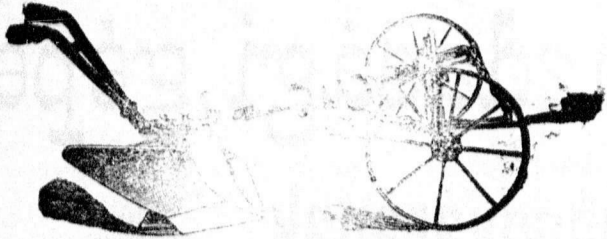
Globin

a legjobb és legfinomabb
czipőtisztítószer

PERGE és ROZSLAY gazdasági gép- és ekegyára

utóda

Gyár: Lukács György-u.

Nagyváradon.

Raktár: Nagyvásár-tér.

Mindennemű talajviszonyoknak megfelelő ekéket és egyéb talaj-
müvelő eszközöket készít a legjobb minőségben.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Értésli a n. érd. izzólámpa körtéket tart raktáron 3. legjobbn 34 watt fogyasztással egy-egyként, melyek azonosabb áron kaphatók. A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér, homoly. (matt), és fénypépsz-lámpák és mindennemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kaphatók árán kerülnék eladásra. Ugyanott kaphatók nernst-lámpák és osmium-lámpák egyenként 15 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári ivlámpák árak mellett

kaphatók. A villamos mű vezetősége elvállalja

villamosvilágítási

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ivlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett.

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetések ingyen.

Villamos szerelők felvétetnek a villamos műnél.

Védjegy: „Horgony”

A Liniment. Capsici comp.,
a Horgony-Pain-Expeller pótléka

egy régióknak bizonyult háziser, mely már több mint 36 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult **köszvénynél, csúznál és meghűléseknél** bedörzsölés-képpen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, a mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjeggyel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben 80 fillér, 1 kor. 40 f. és 2 korona és ügyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: **Török József** gyógyszerésznél, Budapest.

Richter gyógyszerháza az „Arany oroszlánhoz”, Prágában. Elisabethstrasse 6 neu. Misd-nnap szót küldés.

Telefon 417.

Az „Első nagyvárad

Telefon 417.

csizma- és czipőgyár

A székesfővárosi m. kir. államrendőrség szerződéses szállítói

Moskovits Farkas és Tsa

cég, mely 370 alkalmazottat és munkást foglalkoztat és a legfinomabb lábbelieket **kizárólag kézimunkával** készítetteti.

Nagyvárad, Kossuth-u. 5. számú saját házában (volt rendőrségi épület) levő

kicsinybeni eladási üzletében férfi, női, fiu és gyermek-czipőket, vizmentes csizmákat eredeti gyári árban árusít és minden pár lábbelire a szabott gyári ár rá van plombálva.

Kitűnő anyag.

Tartós munka.

Legjobb szabás!

Kényelmes viselet!

Legdivatosabb façon!

Nyomatott a Szent László-nyomtatón Nagyváradon